

Motion till riksdagen 2024/25:2759

av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M)

Översyn av hur barn och unga påverkas av pornografi och sexualbrott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en helhetsbedömning om sexualbrott mot barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av huruvida pornografins lättillgänglighet för barn har skadlig inverkan på barns välmående och sexuella hälsa och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sexuella ofredanden utförda av ungdomar i grupp i offentliga miljöer har på senare tid uppmärksamrats allt mer. Samhället måste markera tydligare mot dessa brott.

Moderaterna har tidigare annonserat viljan att skärpa straffen för den här typen av brott genom att införa en ny brottsrubricering som tar sikte på grova sexuella ofredanden.

Men vad är det som får dessa unga män att begå dessa förnedrande handlingar?

Det finns anledning att göra en omfattande studie av de sexualbrott som begås, brottslighetens karaktär, var och i vilka sammanhang brotten begås, vilka som begår brotten och vilka som är brottsoffer.

En sådan studie bör kunna ligga till grund för såväl förändrad lagstiftning som förebyggande arbete mot brott. Rättsväsendets myndigheter bör övervägas att ges ett tydligt uppdrag att sprida information om sexualbrott. Privata och ideella initiativ som arbetar mot skeva värderingar bör stödjas. Det kan handla om allt från insatser riktade mot idrottsrörelsen och jargongen i omklädningsrummen till våra skolor där barn visar varandra filmer från vuxensajter på rasten och arbetsplatser där man tittar bort när chefen återigen går över gränsen.

Det är extra angeläget att utforma studien att omfatta även barn. Barn som utsätts för sexualbrott. Barn som begår sexualbrott mot andra barn.

Barnahus i Fyrbodal vittnar om en ökning av övergrepp mot barn där förövaren är barn. Hur är det möjligt att barn kan veta så mycket om sex att de kan utsätta andra barn för övergrepp och grov våldtäkt där irreparabla skador uppstår, både på barnets kropp och i medvetandet?

Forskare och barnläkare har börjat flagga upp för denna sorts skador. Deras rapporter pekar på att barnen tar intryck och agerar utifrån den pornografi som de intresserat ser på, fastnar för och vill ha mer av, på nätet. Det styrks av vittnesmål från ungdomar som berättar om ett destruktivt, känslöbedövande beroende av att titta på allt grövre porr, ett beroende som startar nyfiket i unga år.

Socialstyrelsens statistik visar att antalet pojkar och unga män mellan 20 och 29 år som får potenshöjande läkemedel utskrivet har mer än fördubblats på 10 år. Inköp utan recept på internet är inte medräknat.

Barnombudsmannen har fått i uppdrag att kartlägga befintlig kunskap såväl från forskning som från aktörer som möter barn och unga om hur och var barn konsumerar, eller exponeras för, pornografi och hur det påverkar barns och ungas hälsa och relationer. Finns det ett problem måste man få kunskap om problemet för att man ska kunna sätta in rätt åtgärder, och därför är uppdraget till Barnombudsmannen välkommet.

Enligt Sifo vill 71 % av svenska folket mellan 13 och 79 år ha en lagstiftning som begränsar spridningen av porr till barn under 18 år på internet (91 % av kvinnorna och 52 % av männen). Endast 14 % är emot en sådan lagstiftning. I kategorin unga tjejer och killar 13–17 år vill 79 % ha lagstiftning för att begränsa spridningen (tjejer 88 % och killar 79 %).

Att barn lätt nås av pornografi riktad till vuxna är det ingen som betvivlar idag, annonser om pornografiska sajter poppar ständigt upp på skoldatorer och barnens mobiler. Det ligger ett stort vuxenansvar i vad barn och elever ska få se, och ett stort föräldraansvar.

Det finns sätt att blockera dessa sajter för sina barn, att installera så kallade filter i varje enhet som önskas. Problemet med dessa filter är dels att de är svåra att hitta på mobiloperatörernas hemsidor, och dels är det svårt att spärra allt som man önskar, det tillkommer fler sajter snabbare än vad filterföretaget hinner med att uppdatera spärrar mot.

Det finns heller ingen lagstadgad möjlighet för teleoperatörerna att censurera vad som visas i deras nät, eller vad kunden ska få se på sina enheter. Det är i grundlag stadgat om yttrandefrihet och olika åtgärder skulle kunna kränka integriteten på individnivå. Samtidigt finns en stor efterfrågan och längtan efter ett säkert internet och en trygg mognad för sina barn från föräldrar, men också från ungdomarna själva.

Därför kan det finnas lönsamhet för teleoperatörerna att sälja speciella abonnemang riktade till barn och ungdomar där betalaren av abonnemanget kan välja bort filter, avinstallera, istället för att behöva installera.

Teleoperatörerna blockerar idag sidor med barnpornografiskt innehåll enligt listor från polisen då barnpornografi är undantaget från grundlagen och därmed kan klassas som olagligt att visa, sprida och inneha.

Ett annat sätt att förhindra barn att få tillgänglighet till våldsbejakande och grov pornografi om och när föräldraansvaret inte räcker till, kan vara att införa åldersgräns.

Det är redan sedan väldigt länge fastställt att våldsförhärlikande actionfilmer kan vara skadliga för barn att titta på, och därför har vi lagstadgat åldersgräns och rekommendationer om åldersgräns.

Men vuxensajter med våldsamt innehåll verkar ha glömts bort, eller så var filmerna inte alls så grova, förnedrande och våldsamma när internet tog oss med storm och allt blev lättillgängligt i varje enhet som det är idag.

Det finns länder som har tagit ett nationellt ansvar och gått fram med lagförslag om åldersverifikation för vuxensajter, bland annat Frankrike och Storbritannien. Man kan och ska naturligtvis inte förbjuda sunda känslor, men om en leksak anses farlig och skadlig tas den undan tills barnet är tillräckligt gammal för att hantera den.

Är vissa pornografiska filmer så våldsamma att de skulle kunna klassas som olaga våldsskildring, vilket idag är ett brott? Via en anmälan till Statens medieråd som har granskningsansvaret, som gör en anmälan till Justitiekanslern skulle polis och åklagare i så fall kunna pröva det i domstol.

Kan vi då anse att våldsamma pornografiska filmer är skadliga för barn att se på? Och är det verkligen först då vi kan undersöka hur man kan värna barns och ungdomars trygghet och framtida relationer, eller finns det anledning att göra det redan idag?

Detta är frågor som vi skulle behöva svar på och vi yrkar därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om en kartläggning och en studie om sexualbrott mot barn och unga bör genomföras och tillkännager detta för regeringen. Samt att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om en översyn av huruvida pornografins lättillgänglighet för barn har skadliga inverkningar på barns välmående och sexuella hälsa och tillkännager detta för regeringen.

Ann-Sofie Lifvenhage (M)

Ann-Sofie Alm (M)